

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**
Σχολικό έτος: 2018-2019
Project: Β' 2

ΟΜΑΔΑ 1

Η αισθητική «ευφραίνει καρδίαν»

- 1) Στέφη Μπίνα
- 2) Μάριος Μακρυγιάννης
- 3) Γεωργιάννα Μπούλκου
- 4) Γιάννης Μπρούμας
- 5) Ελένη Λιέα

Η αισθητική είναι κλάδος της φιλοσοφίας

- Η αισθητική αφορά σε ένα συγκεκριμένο πεδίο της πραγματικότητάς μας εκείνο, στο οποίο αναφερόμαστε με έννοιες όπως: ωραίο/άσχημο, καλές τέχνες (τέχνη), καλλιτεχνικό με σκοπό να προσδιορίσει την 'φύση' των πραγμάτων που ανήκουν στο πεδίο αυτό και τους όρους της δικής μας σχέσης με αυτά .

«Τί ἐστὶν τούτο το καλόν;»

Πλάτωνος *Ιππίας*

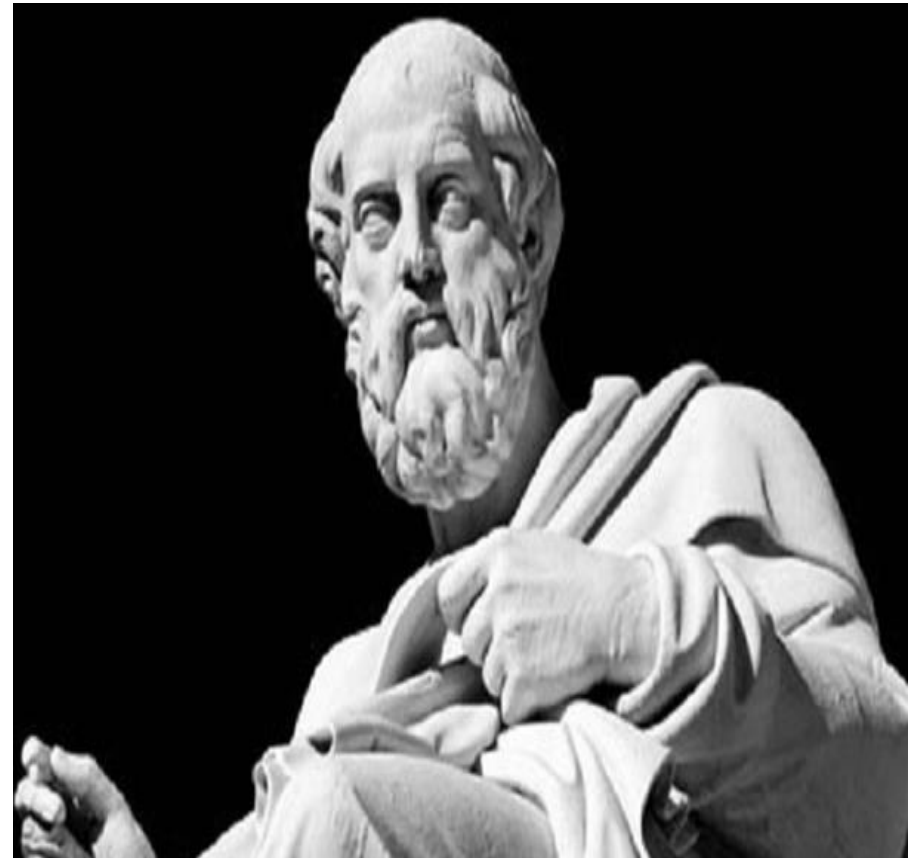
- ἓνα συγκεκριμένο υλικό;
- ἓνα συγκεκριμένο εξωτερικό χαρακτηριστικό;
- κάτι που ἔχει μεγάλη αξία;
- κάτι που εἶναι ταιριαστό (πρέπον);
- και ως προς τι πρέπει να ταιριάζει;
- μήπως να ταιριάζει με τους σκοπούς μας; να εἶναι το χρήσιμο;
- μήπως με αυτό που μας κάνει καλό ; να εἶναι το ωφέλιμο;
- μήπως με τις επιθυμίες των αισθήσεών μας ; να εἶναι το ευχάριστο;
- Η αναζήτηση στον διάλογο αυτόν δεν καταλήγει: «χαλεπά τα καλά»

- Μια σταθερή κατάκτηση για την φιλοσοφία της τέχνης που οφείλουμε στις πλατωνικές αναλύσεις είναι η οντολογική διάκριση, ανάμεσα:
- στα πράγματα που υπάρχουν ως απλά υλικά αντικείμενα του εξωτερικού κόσμου (ως αισθητά) και
- στα ωραία, ποιητικά (σήμερα θα λέγαμε: καλλιτεχνικά) πράγματα που, ενώ είναι και αυτά αισθητά, υπάρχουν ως «μιμήσεις»

η ύπαρξή τους ως ωραία έγκειται στο ό,τι παριστούν

Η αισθητική για τον Πλάτωνα

- Ο Πλάτωνας στα γραπτά του ασχολήθηκε με όλα τα ζητήματα της αισθητικής ιδίως στα δύο σπουδαία έργα του, την *Πολιτεία* και τους *Νόμους*. Στο *Συμπόσιο* ο Πλάτωνας μας λέει πως ο άνθρωπος αξίζει να ζει για να βλέπει το καθαυτό ωραίο.
- στον *Ίωνα* μια πνευματική θεωρία περί της ποίησης και στον *Φίληβο* ανέλυσε την αισθητική εμπειρία.
- Στον *Ιππία Μείζονα* εξέτασε πέντε ορισμούς: το ωραίο ως πρόπον, το ωραίο ως λειτουργικό εργαλείο, το ωραίο ως ωφέλεια (ως κάτι χρήσιμο για την προώθηση του αγαθού), το ωραίο ως ευχάριστο για τα μάτια και τα αυτιά και το ωραίο ως ευχάριστη ωφέλεια. Οι ορισμοί αυτοί μπορούν να περιοριστούν σε δύο: το ωραίο ως πρόπον και το ωραίο ως ευχαρίστηση για τα μάτια και τα αυτιά.

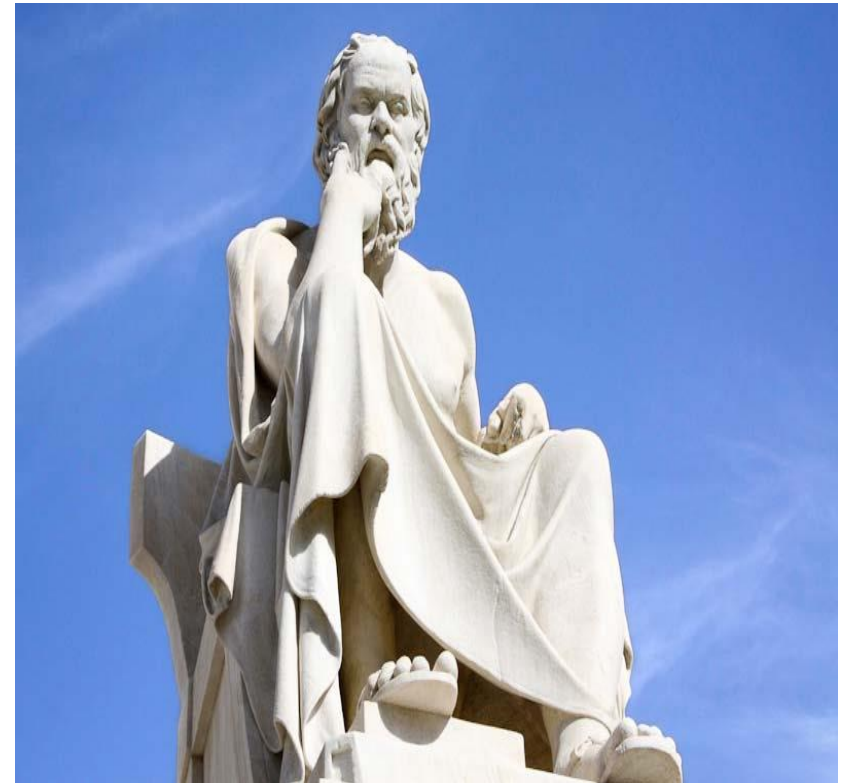

- Την αισθητική του Πλάτωνα μπορούμε να την κατανοήσουμε μονάχα αν τη συνδέσουμε με τις θεωρίες του περί των ιδεών, των ψυχών και τις ιδανικής πολιτείας. Ανεξάρτητα όμως από το σύστημά του, τα έργα περιέχουν επίσης και ένα αριθμό θεωρήσεων για την αισθητική, παρότι αυτές παρουσιάζονται κυρίως υπό μορφή υπαινιγμών, συνόψεων, υποδείξεων και παρομοιώσεων.
- Ο Πλάτωνας ανέφερε όχι μόνο την ομορφιά των γυναικών και της Αφροδίτης, αλλά και την ομορφιά της δικαιοσύνης και της φρόνησης, των ωραίων εθίμων, της μάθησης, της αρετής και της ψυχής. Δεν υπάρχει λοιπόν καμιά αμφιβολία πως η έννοια του ωραίου του Πλάτωνα ήταν πολύ ευρεία. [...] η πλατωνική έννοια του ωραίου δεν διέφερε πολύ από μια ευρέως αντιληπτή έννοια του αγαθού.

«Το ωραίο είναι το πρέπον»

Σωκράτης

- Στον ορισμό του Σωκράτη, ο Πλάτωνας ήγειρε δύο ενστάσεις: αρχικά, τα κατάλληλα πράγματα, αφού αποτελούν μέσα για καλούς σκοπούς, δεν χρειάζεται να είναι τα ίδια αγαθά, ενώ το ωραίο είναι πάντοτε αγαθό. Αυτό ο Πλάτωνας το θεωρούσε αξίωμα και δεν αποδεχόταν κανένα ορισμό που να αντιφάσκει με τη θέση αυτή. Επίσης, ανάμεσα στα ωραία σώματα, σχήματα, χρώματα και ήχους, υπάρχουν αυτά που εκτιμούμε εξαιτίας της καταλληλότητας τους, αλλά και αυτά που εκτιμούμε εξαιτίας για αυτό που είναι, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στον ορισμό του Σωκράτη. Και, πράγματι, ο Σωκράτης διαχώριζε τα πράγματα που είναι ωραία καθαυτά, από εκείνα που είναι ωραία λόγω της καταλληλότητας τους.

- Σε ό,τι πάλι αφορά τον δεύτερο ορισμό, εκείνον που προέρχεται από τους [Σοφιστές](#), αυτός έλεγε πως το ωραίο συνίσταται σε όσα απολαμβάνουμε δια των αισθήσεων της ακοής και της όρασης (*Ιππίας Μείζων*, 297e). Ο Πλάτωνας απέρριψε και αυτόν τον ορισμό. Το ωραίο δεν μπορεί να οριστεί σύμφωνα με το μάτι, διότι υπάρχει και ωραίο για την ακοή. Ούτε ακόμη μπορεί να οριστεί σύμφωνα με την ακοή, διότι υπάρχει ωραίο για την όραση. Ο ορισμός των Σοφιστών υποδήλωνε πως το ωραίο είναι κάτι το κοινό στο μάτι και στο αυτί, αλλά δεν γίνεται καμιά αναφορά σχετικά με το τι μπορεί να είναι αυτό το «κοινό».
- Ωστόσο ο Πλάτωνας ασπαζόταν την προγενέστερη ιδέα, πως η ωραιότητα είναι οτιδήποτε εγείρει θαυμασμό. Το ωραίο δεν μπορεί να περιοριστεί σε κάτι ακουστικά ή οπτικά ωραίο. Περιλαμβάνει επίσης τη σοφία, την αρετή, τις ευγενείς πράξεις και τους καλούς νόμους.

- Ο Πλάτωνας καταδίκασε τον ορισμό των Σοφιστών και για το λόγο πως ερμήνευε το ωραίο υποκειμενικά: η πρόκληση απόλαυσης δεν είναι αντικειμενική ιδιότητα των ωραίων πραγμάτων, αλλά μια υποκειμενική αντίδραση σε αυτά. Δεν ενδιαφερόταν για αυτά που φαίνονταν ωραία, αλλά για αυτά που είναι ωραία. Σε αυτό δεν ήταν νεωτεριστής, αλλά ακολούθησε την παραδοσιακή ελληνική άποψη· οι Σοφιστές ήταν εκείνοι που αντιπροσώπευαν τις νέες ιδέες. [...] Υποστήριζε ότι το ωραίο:

- Δεν περιορίζεται στα αισθησιακά αντικείμενα.
- Πως αποτελεί αντικειμενική ιδιότητα, έμφυτη στα ωραία πράγματα και όχι υποκειμενική αντίδραση των ανθρώπων στο ωραίο.
- Πως η δοκιμή του είναι μια εγγενής αίσθηση του ωραίου και όχι ένα εφήμερο αίσθημα απόλαυσης.
- Πως δεν είναι πραγματικά ωραία όλα όσα μας αρέσουν.

Η ιδέα του ωραίου

- Η άλλη έννοια του Πλάτωνα περί του ωραίου, την οποία εξέφρασε κατά τη μέση περίοδο του έργου του, απέρρεε από τις φιλοσοφικές του πεποιθήσεις, που ήταν πνευματοκρατικές και ιδεαλιστικές. Αναγνώρισε την ύπαρξη όχι μόνο των σωμάτων αλλά και των ψυχών, όχι μόνο των αισθητικών φαινομένων αλλά και των αιώνιων ιδεών. Οι ψυχές, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, ήταν τελειότερες από τα σώματα, ενώ οι ιδέες ήταν τελειότερες και από τα δύο. Από τις πεποιθήσεις αυτές προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα που αφορούν την αισθητική: το ωραίο δεν περιορίζεται στα σώματα, αλλά χαρακτηρίζει επίσης τις ψυχές και τις ιδέες, των οποίων η ωραιότητα είναι ανώτερη από εκείνη των σωμάτων.

- Η πνευματική ωραιότητα είναι μια ανώτερη ομορφιά, αν και όχι η ανώτατη. Αυτό το στήριζε στην άποψη πως η «ιδέα» είναι μοναδική «αγνή ωραιότητα». Όταν ένας άνθρωπος κατορθώνει να κάνει κάτι ωραίο, τότε αυτό εξομοιώνεται με την ιδέα καθαυτή.
- Από τη στιγμή όμως που ο Πλάτωνας συνέβαλε την ιδέα του ωραίου ως κάτι που υπερβαίνει κάθε νοητό, διαφοροποιήθηκε από την άποψη των υπόλοιπων Ελλήνων. Αυτή ήταν μια δική του σύλληψη, που δεν αποτέλεσε απλά μια καινοτομία, αλλά προκάλεσε επανάσταση. Οδήγησε το ωραίο σε ένα υπερβατικό επίπεδο.

- Οι αλλαγές που προέκυψαν εξαιτίας της άποψης αυτής ήταν οι εξής:
- Το ήδη ευρύ πλαίσιο της ελληνικής έννοιας του ωραίου διευρύνθηκε ακόμη περισσότερο περιλαμβάνοντας και αφηρημένα αντικείμενα πέραν των αντικειμενικών.
- Εισήχθη ένα νέο μέτρο για το ωραίο και η ωραιότητα των πραγματικών πραγμάτων εξαρτιόταν πλέον από το πόσο κοντά ή μακριά βρίσκονταν από την ιδέα του ωραίου.

- Συνοπτικά, η άποψη του Πλάτωνα περί της αισθητικής ήταν η εξής: ο κόσμος, δομημένος σύμφωνα με τις αιώνιες μορφές και κυβερνημένος από αναλλοίωτους νόμους είναι τέλειος, με την τάξη και το μέτρο που τον χαρακτηρίζει. Κάθε πράγμα είναι μέρος αυτής της τάξης και σε αυτό έγκειται η ωραιότητά του. Ο ανθρώπινος νους μπορεί να κατανοήσει αυτή την ωραιότητα, ενώ οι αισθήσεις απλά καταγράφουν τους μακρινούς, αβέβαιους και συμπτωματικούς της αντικατοπτρισμούς.

Σχέση αισθητικής με μάθηση

- Στα πλαίσια μιας πτυχιακής μελέτης που εξετάζει τον χώρο εργασίας των σχολικών τάξεων και πως επηρεάζει την μάθηση ,θεωρήθηκε σκόπιμο να καταγραφούν οι απόψεις των μαθητών σχετικά με το χώρο εργασίας των τάξεων .

Οι σχολικές αίθουσες σας μεταδίδουν μια θετική εικόνα για μάθηση;

- Αν και τα ποσοστά είναι κοντά μεταξύ τους από τους 195 μαθητές, 60 (30,77%) θεωρούν ότι μεταδίδουν οι τάξεις τους μέτρια εικόνα για μάθηση. Οι 48 (24,62%) θεωρούν ότι δεν είναι και τόσο καλή η εικόνα που μεταδίδει η τάξη όπως και 23 μαθητές (11,79%) τους μεταδίδουν μια αρνητική εικόνα για μάθηση. Ωστόσο υπάρχουν και μαθητές, 45 (23,08%) που τους μεταδίδουν θετική εικόνα για μάθηση αλλά και οι υπόλοιποι 19 (9,74%) έχουν μια πιο καλή εικόνα της τάξης με αποτέλεσμα να παρακολουθούν με περισσότερο ενδιαφέρον το μάθημα σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα και γράφημα.

Η αισθητική για εμάς

- Με αφορμή την ερευνητική μας εργασία θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι και εμείς οι ίδιοι οι μαθητές της τάξης μας αποφασίσαμε να αλλάξουμε το χρώμα των τοίχων της αίθουσάς μας έτσι ώστε να αποπνέουν σε εμάς μια ευχάριστη διάθεση. Άλλωστε η αισθητική είναι κάτι το υποκειμενικό. Δηλαδή είναι διαφορετική για τον καθένα καθώς υπάρχουν ποικίλες απόψεις και γνώμες για το τι είναι αισθητική. Η αισθητική για μας, στην τάξη μας είναι η έμπνευση που γεννάει ο χώρος ο οποίος μας φιλοξένει για τα μαθητικά μας χρόνια.

Όσον αφορά το σχολείο μας ...

- Επιπλέον θα θέλαμε να πραγματοποιηθούν και κάποιες ακόμα αλλαγές στον σχολικό μας χώρο. Ειδικότερα, θα θέλαμε όλες οι αίθουσες να έχουν φωτεινά χρώματα, στους άδειους καλλιεργήσιμους χώρους του σχολείου μας να εμφυτευθούνε φυτά που να μετατρέπουν τους χώρους αυτούς σε χώρους πρασίνου. Εκτός αυτού κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση της σχολικής μας βιβλιοθήκης και των εργαστηρίων τόσο σε επίπεδο περιεχομένου όσο και χώρου.

Βιβλιογραφία :

- Εικόνες :
https://www.google.gr/search?safe=strict&rlz=1C1GPEA_enGR423GR423&biw=1360&bih=677&tbm=isch&sa=1&ei=icqpW56oFMvOwQKWloKQDA&q=%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CF%82+%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%B1+%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1+%CF%83%CE%B5+%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF&oq=%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CF%82+%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%B9%CE%B1+%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1+%CF%83%CE%B5+%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF&gs_l=img.3...24783.29339.0.29810.9.9.0.0.0.118.943.4j5.9.0....0...1c.1.64.img..0.1.106...0i30k1j0i8i30k1.0.aS9WthxUvuY#imgsrc=Z3ZRLbqjMx--5M:
- Αισθητική : φιλοσοφία της τέχνης και του ωραίου
- Αικατερίνη Καλέρη , Αν. Καθηγήτρια
- Η αισθητική των αρχαίων Ελλήνων
- Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια: Αλέξανδρος Πέτρου
- Έρευνα: <http://digilib.teiemt.gr/jspui/bitstream/123456789/2187/1/022011075.pdf>